

KAS ATSTOVAVO TELŠIŲ MIESTUI LIETUVIŲ KONFERENCIJOJE VILNIUJE?

Lietuvių konferencija Vilniuje, vykusi 1917 m. rugsėjo 18-22 dienomis, buvo vienas svarbiausių ir reikšmingiausių įvykių kuriant Lietuvos valstybę. Lietuvių konferencijos dalyviai išrinko Lietuvos Tarybą, kurią įpareigojo siekti Lietuvos valstybingumo atkūrimo.

Lietuvos taryba įgyvendino konferencijos jai skirtą užduotį, paskelbdama Lietuvos Nepriklausomybės Aktą 1918 m. vasario 16 d.

Kadangi Vokietijos karinė valdžia Lietuvoje neleido organizuoti visuotinių demokratiškų rinkimų, tai organizacinio komiteto nariai asmeniškai kvietė į konferenciją „dorus, susipratusius, tvirtus ir intekigentiškus lietuvius, visokio luomo ir srovių, ne jaunesnius kaip 25 metai“. Į Lietuvių konferenciją Vilniuje buvo pakviesti 264 asmenys, atvyko – 222. Visi žinome Vasario 16-osios akto signatarą Stanislovą Narutavičių ir manome, kad jis atsovavo Telšių miestui, tačiau S. Narutavičius tuo metu gyveno Brėvikių dvarėlyje ir konferencijos dalyvių sąrašė nurodė, kad jis atvyko iš Brėvikių, Telšių aps. O telšiškių atstovas konferencijoje buvo Telšių šv. Antano Paduviečio parapijos klebonas kun. Povilas Korzonas.

Kun. P. Korzonas sėdi pirmoje eikėje trečias iš kairės

Povilas Korzonas gimė 1878 m. sausio 14 (26) bajorų šeimoje, Girkalnio parapijoje. 1894 m. įstojo į Kauno kunigų seminariją ir 1900 m. buvo išventintas kunigu. 1900-1909 m. buvo

Panevėžio, 1909-1910 m. – Pabiržės, 1910-1913 m. – Radviliškio vikaras, o 1913-1914 - Lauksodžio filijos kuratas. Kunigaudamas Panevėžyje, aktyviai įsitraukė į lietuvių tautinį sąjūdį, rėmė knygnešius, palaikė ryšius su kun. Juozu Tumu – Vaižgantu, ypač pastarajam kunigaujant netoli Panevėžio esančiuose Vadaktėliuose. Kunigas Povilas ir pats rašė į lietuviškus laikraščius, pasirašinėdamas slapyvardžiais Balandėlis, Pov., Girkalnis. Rašytoja Julija Žymantienė–Žemaitė viename iš laišku rašė: „1905 m. balandžio 24-ąją, per Atvelykį, susirinko draugėn kurtuvėniškiai prie Girkų kryžiaus. Suėjo išdidūs, susikaupe – juk jie pirmieji krašte pastatė atminimo kryžių atgautos spaudos metinėms paminėti. Į iškilmes atvyko to meto šviesuoliai J.Biliūnas, M. K. Čiurlionis ir kiti. Kryžiaus statymo darbų pradininkas – naujasis Kurtuvėnų klebonas Jonas Vizbaras, neseniai grįžęs iš tolimos Liepojos, kur keletą metų darbavosi gimnazijos kapelionu. Tą popietę susirinkusiųjų akys krypo į darnų jaunų kunigų būrį – vikarą Juozą Tumą, Dominyką Tuskenį ir Povilą Korzoną“. Caro valdžiai panaikinus lietuviškos spaudos draudimą, jaunasis Panevėžio vikaras kartu su kitais Panevėžio inteligentais siekė, kad Panevėžio realinėje mokykloje būtų mokoma lietuvių kalbos, tačiau rusų valdžiai nesutikus, organizavo kartu su kitais kunigais aukų rinkimą mokytojui, kad jis galėtų vaikus mokyti lietuvių kalbos. O lietuvių kalbą mokyti šioje realinėje mokykloje 1905 m. sutiko pats Jonas Jablonskis. Kun. P. Korzonas dalyvavo 1905 m. gruodžio 4-5 dienomis įvykusiame Didžiajame Vilniaus seime. Kunigas aktyviai propagavo blaivybę. 1911 metų kalendoriuje „Dieve padėk“ yra kun. Povilo straipsnis „Nuo ko žmonės pasigeria?“.

Kun. P. Korzonas su klierikais

Pirmojo pasaulinio karo išvakarėse kunigas P. Korzonas buvo paskirtas Telšių šv. Antano Paduviečio parapijos klebonu. 1914 m. prasidėjus karui, Telšių gyventojų būrelis pagarsino laikraščiuose atsišaukimą kviesdamas aukoti kariuomenei šiltus rūbus, pirštines, vilnas ir kitus

panašius daiktus. Po atsišaukimo pasirašė Telšių klebonas kun. Povilas Korzonas, miesto burmistras Oskaras Geldneris, Dūmos atstovas Martynas Yčas ir kiti. Atsišaukime buvo kviečiama apskrityje sudaryti Nyukentėjusiems nuo karo šelpti komitetus ir į juos iš parapijų suvežti tas aukas. O Komitetai privalėjo pasiūsti suvežtus daiktus į karo lauką. Telšių aipskrities gyventojus buvo kviečiama surinktus rūbus suvežti pas Telšių kleboną Povilą Korzoną. 1915 m. karo bangai atsiritus ir į Lietuvą ir vokiečiams okupavus kraštą, Nukentėjusiems nuo karo šelpti Telšių skyriaus komitetas rūpinosi pabėgėliais, gyventojais nukentėjusiais nuo karo, išgyvenančiais sunkmetį. Kun. Povilas Korzonas, burmistras Oskaras Geldneris ir kiti Telšių inteligentai rinko aukas, rengė labdarai rinkti loterijas, o iš surinktų aukų įsteigė vargšų valgyklą, duonos kepyklą. Tačiau vien labdaringa veikla Komitetas neapsiribojo, stengėsi kiek įmanoma puoselėti ir tautiškumą. Varnių klebonas kun. Antanas Juozapavičius savo atsiminimuose rašė: „1917 m. per šv.Roką (rugpjūčio 16) į Varnius atvyko Telšių klebonas Povilas Korzonas. Buvo atvykęs ir Stanislovas Narutavičius. Tarėmės, kaip gauti leidimą iš vokiečių lietuvių konferencijai. Nutarėme, kad Narutavičius važiuos pas kitus nuo vokiečių nepabėgusius Basanavičių, Smetoną, Šaulį ir kitus“. Kaip aktyvus Nukentėjusiems nuo karto šelpti komiteto narys, kun. Povilas Korzonas buvo išrinktas į Vilniaus konferenciją ir atstovavo telšiškiams.

1926 m. įsteigus Telšių vyskupiją, vyskupas Justinas Staugaitis paskyrė kun. Korzoną viceoficiolu. Tačiau kunigas Povilas Korzonas, matyt, tikėjosi aukštesnio posto bažnytinėje vadovybėje, todėl nuvykęs pas arkivyskupą Juozapą Skvirecką, pasiprašė perkeliamas į Kauno vyskupiją. Jo prašymas buvo išklaustas. 1927 m. kun. Povilas Korzonas buvo paskirtas Jonišio parapijos klebonu. Kunigaudamas Joniškyje, rūpinosi įsteigti gimnaziją. Tuo reikalu 1933 m. kartu su dar dviem asmenimis vyko pas Švietimo ministrą Konstantiną Šakenį. 1939 m. liepos 24d. vyskupas Teofilus Matulionis kanoninio vizitavimo metu Joniškyje pažymėjo, kad klebonas kanauninkas Povilas Korzonas bažnyčią užlaiko tvarkingą, pažymėdamas, kad jį, vyskupą „džiugina harmoningi santykiai tarp kunigų ir parapijiečių, o graži dviejų aukštų prieglauda liudija, kas socialinė akcija ir Meilės įsakymas gyvai realizuojamas“. Taip pat klebonas pasidalijo ketinimu statyti trijų aukštų parapijos namą su sale. Mirė kan. Povilas Korzonas 1943 m. lapkričio 20 d. Palaidotas Jonišio bažnyčios šventoriuje.

Istorikė Janina Bucevičė
Žemaičių muziejus „Alka“